

Notat til politikken om status budsjettarbeid

Det henvises til tidligere gitte oppdateringer om den pågående budsjettprosessen. Som det framkom er årets budsjettprosess særlig krevende, primært på grunn av renteøkning og dertil hørende økte rentekostnader. Det er blant annet derfor at kommunedirektøren den 20. september så seg nødt til å gi alle enhetene i oppdrag om å komme med kuttforslag, tilsvarende ca. 2% av driftsrammen.

Den 6. oktober la regjeringen fram sitt forslag til statsbudsjett for 2023. Budsjettforslaget ligger omtrent på det nivået som vi på forhånd hadde forventet. Dette vil si at behovet for å ta ned driftsnivået fortsatt er til stede. Kommunedirektøren ønsker å være tydelig på at situasjonen er såpass krevende, at man må ta utgangspunkt i at budsjett og økonomiplan skal balanseres med reduksjon i kommunens tjenestenivå, men også ved bruk av disposisjonsfond og økt eiendomsskatt. Det vil være rett og slett urealistisk å forvente at man klarer å balansere neste års budsjett, bare ved å ta ned driftsnivået – derfor er det økonomiske utfordringsbildet for stort.

I tillegg jobbes det fortsatt med kommunens investeringsbudsjett. Her tar kommunedirektøren utgangspunkt i det politiske oppdraget om å redusere gjeldsgraden så mye som mulig. Dette vil i praksis si at det foretas vurderinger om hvilke investeringsprosjekter bør kuttes ut og/eller bør skyves på, fram i tid.

Kommunedirektøren opplever at det er jobbet godt ut i enhetene, til tross for en meget krevende situasjon. De fleste enhetene har klart å finne tiltak som bidrar med å ta ned driftsrammen. Også de enhetene som må styrkes på grunn av økt brukertilgang, har bidratt i denne prosessen. I det følgende vil kommunedirektøren beskrive ulike tiltak som legges til grunn for neste års budsjett. Videre vil man også gi en kort beskrivelse av hvilke tiltak/områder som man velger å skjerme. Det presiseres at budsjettprosessen fortsatt pågår, og at kommunedirektøren dermed må ta et forbehold om endringer. I dette notatet vil man heller ikke tallfeste ulike tiltak, siden vi fortsatt er midt opp i budsjettarbeidet. Likevel mener kommunedirektøren det er viktig å orientere politisk ledelse om det pågående budsjettarbeidet – ikke minst fordi at utfordringsbildet vurderes som særskilt krevende. Kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan for perioden 2023 – 2026 vil til syvende og sist være det budsjettforslaget hvor politisk ledelse skal ta stilling til.

Integreringstilskudd

I budsjettforslaget fore 2023, er det tatt utgangspunkt i anmodningstall på 50 i 2023 og 170 bosatte i 2022. Dette vil si at det er budsjettert med økte inntekter knyttet til integreringstilskudd og tilskudd knyttet til bosetting av enslige mindreårige. Økt aktivitet i enhetene som leverer tjenester til flyktninger er finansiert gjennom økte tilskudd fra IMDi. Dette inkluderer styrking av tjenestetilbudet på Bergvingården, BAFA, NAV, innvandrer-tjenesten, habilitering, institusjonstjenesten, barnehage og grunnskole.

Ved styrking av tjenestetilbudet knyttet til flyktninger, er det foretatt vurderinger av eventuelle alternativkostnader. Dette vil si at man til enhver tid har vurdert hvordan man klarer å innrette tjenestetilbudet på en kostnadseffektiv måte.

Politisk ledelse

I kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan tas det utgangspunkt i at det tas ned innenfor området politikk. Det jobbes med ulike tiltak som for eksempel å redusere antall møter, men også reduksjon av antall representanter i kommunestyret, formannskap og ulike utvalg etter neste års kommunevalg. I denne prosessen tas det fortløpende vurderinger av hvordan lokaldemokratiske prosesser kan bli påvirket av de tiltak som foreslås.

Kommunedirektøren m/stab

Aktivitetsnivået innen kommunedirektørens stab skal også tas ned. Dette gjøres med å holde diverse stillinger midlertidig vakant i 2023, i tillegg til at man har reversert enhetslederstilling for grunnskolen. Denne skal lyses ut som en rådgiverstilling (dagens ordning). Konsekvenser av å holde stillinger vakant er redusert saksbehandlerkapasitet innenfor områdene HR, Oppvekst og utdanning og Helse og velferd. Dette vil kunne føre til dårligere oppfølging av linjeorganisasjonen i HR-relaterte problemstillinger, samt forsinkelser i pågående og nye utrednings- og utviklingsprosesser, derav arbeid med boligsosial temaplan. Reduksjonen vil også føre med seg at politisk ledelse ikke vil få samme type oppfølging som før. Dette vil si at spørsmål, interpellasjoner, oversendelsesforslag, med mer, vil få lengre saksbehandlingstid.

Oppvekst og utdanning

Alle enheter og avdelinger innen oppvekst og utdanning tar innsparingene både gjennom reduksjon av drifts- og lønnsbudsjetter. Det betyr at det blir strammet ytterligere inn på fornying av utstyr, generelt forbruk, og alle andre driftsutgifter. Det vil i tillegg være høy terskel for å sette inn vikar ved sykdom/fravær, og det er flere stillinger som ikke blir erstattet ved «naturlig» avgang. Det er ikke økonomi til fornying av læremateriell i barnehage og skole, og innkjøp av utstyr vil måtte vente.

Ivaretagelse av barn og unge med ulike sårbarheter og hjelpebehov har prioritet, og det legges vekt på godt læringsmiljø og trivsel. Arbeid med oppvekstreformen og forebyggende plan fortsetter, og det er mange viktige endringer som skal gjennomføres innenfor barneverntjenesten.

Kostnadsøkningen for mange tiltak innenfor barnevern gjør at behovet for betydelige endringer i hele tiltakskjeden er presserende. I forebyggende plan vil det legges vekt på tiltak som krever innsats uten «friske midler», blant annet gjennom tettere samhandling og arbeid med «beste praksis». Tverrfaglig familieteam i BaFa er et eksempel på tiltak som er spesielt skjermet, ettersom dette vil være et viktig lavterskeltilbud for familier og en god samhandlingsarena for tjenestene.

Det er mottatt 1,1 million kroner i prosjektmidler fra Statsforvalteren, og det vil søkes om ytterligere midler innenfor psykisk helse og rus-området, som et ledd i å bygge opp et større forebyggende tilbud for barn og ungdom gjennom å etablere kommunalt miljøteam. Levanger kommune ønsker å etablere et kommunalt miljøteam lagt under Barne- og familietjenesten, som jobber med psykisk helse, rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid både opp mot familie, skole og nærmiljø. Både NAV og PHOT blir nære samarbeidspartnere i arbeidet. Tverrfaglig arbeid er nøkkelord i dette arbeidet og dermed også ytterligere fokus på kommunens SLT-arbeid.

Flere grunnskoler melder om at det vil bli meget krevende å ivareta lærernormen, og det gjøres endringer på timeplanene for å få kabalen til å gå opp. Det er mange barn i SFO, og det varsles om at bemanningen er/blir mindre enn lokale vedtekter tilsier.

I det pågående budsjettarbeid er det tatt utgangspunkt i dagens skolestruktur. Det henvises imidlertid til kommunens orienteringsnotat fra september som beskriver kommunedirektørens tolkning av utredningsmandat knyttet til oppvekststruktur. Her framkommer det blant annet at gevinstrealisering gjennom evt. endring i barnehagestruktur skal vurderes, inkludert grensesnittet

mellom kommunal og privat barnehagedrift. I kommunedirektørens budsjettforslag vil man imidlertid ikke forskuttere eventuelle økonomiske effekter av denne utredningsprosessen.

Helse og Velferd

Omstillingsprosessen i helse og velferd har pågått over tid, og vil fortsette i 2023. Ny pleiefaktor er lagt på de fleste avdelinger, og det gjennomføres generelt streng innkjøps- og ansettelseskontroll. Flere avdelinger har etablert godt samarbeid og gode allianser seg imellom, og bistår hverandre med personell hvis mulig når det er behov. Det er utfordrende å øke aktiviteten innenfor dagens økonomiske ramme selv om demografisk utvikling og brukervekst utfordrer aktivitetsnivået. Dette betyr at en må prioritere hvilke oppgaver som skal utføres, og ha fokus på god arbeidsflyt, struktur og hensiktsmessig oppgavefordeling i tjenestene.

Boligsosial temaplan del 1 ble vedtatt i juni 2022, og tiltak som krever økonomiske ressurser forsøkes innarbeidet i budsjett og økonomiplan. Flere tiltak må skyves på tidsmessig, men det foreslås i budsjettet å sette av investeringsmidler til renovering av lokaler for hjemmetjenesten Sør, selv om den bestilte tilstandsrapporten for Skogn helsetun ikke foreligger pr dato. En kostnadsvurdering av renoveringen vil komme der. Satsingen på forebygging og helsefremming vil omfatte riktig bruk av virkemidler som tekniske hjelpemidler, rehabilitering og helsefremmende aktiviteter for å forebygge funksjonstap slik at innbyggeren kan bo hjemme så lenge som mulig. Satsingen fordrer også felles verdigrunnlag og en kultur som understøtter samhandling på tvers av avdelinger og enheter.

I dag ligger mange pasienter på Staup helsehus og venter på langtids institusjonsplass. Dette skaper utfordringer i pasientflyten og medfører blant annet mange betalingspliktige liggedøgn ved sykehuset da det er fullt på Staup. For å forbedre pasientflyten vurderer kommunedirektøren å foreslå omhjemling av de 11 stengte leilighetene i 2. etasje ved BBT til institusjonsplasser, og at det vurderes omdisponering av pleieressurser for å bemanne et tilbud i denne etasjen. Dersom dette lykkes, kan flere av beboerne ved Staup som venter på langtids institusjonsplass flytte inn i 2. etasje ved BBT. I løpet av økonomiplanperioden bør det vurderes hvordan en kan omstille drift slik at det blir mulig å omhjemle de 11 leilighetene i 3. etasje i tillegg.

Det presiseres at det er knyttet en betydelig økonomisk risiko til åpne de 11 leilighetene ved BBT som institusjonsplasser i dagens utfordrende situasjon da personalmessige kostnader må tas innenfor tildelt økonomisk ramme. Kommunedirektøren vil likevel anbefale at en planlegger med dette som mål, og at en følger tiltaket tett opp fra administrasjonens side gjennom året. Gevinsten av bedre pasientflyt vil være bedre bruk av kompetanse, rett pasient på rett plass, redusert antall betalingspliktige liggedøgn ved sykehuset og en økning i antall institusjonsplasser. Uforutsigbarheten ligger hovedsakelig i endringer i brukerbehovene framover; økende antall brukere og økte behov vil utfordre tidsplanen og omstillingstakten.

En mulighetsstudie på LBAS er under arbeid. Resultatet av studien må ses i sammenheng med eventuell nybygging av HDO-boliger/institusjon på Staup; hva er de mest hensiktsmessige løsninger for å imøtekomme innbyggernes behov nå og i framtida.

Spesielt Innenfor enhet habilitering har det de siste årene vært stor brukervekst. I budsjettforslaget for 2023 vil det bli lagt inn en budsjettøkning for å kompensere for økte tjenestebehov fram til og med 2022. Det er ikke tatt høyde for ytterligere brukervekst i 2023. For å sikre kompetansetilgang (rekruttere og beholde) og god ressursutnyttelse, bør en på sikt planlegge bofellesskap med personalbase som alternativ til enkelttiltak.

Kommunen er ansvarlig for at innbyggerne i Levanger har tilbud om plass på en fastlegeliste. I forslaget til statsbudsjett foreslås en styrking av fastlegetjenesten. Det er positivt da det å rekruttere og beholde fastleger gjennom 2022 har vist seg å være meget utfordrende og kostnadskrevenne for kommunen. Budsjettet som er lagt for legetjenesten er omfattet av stor usikkerhet da kostnader for å sikre fastlegetjenester for innbyggerne er uforutsigbare og avhenger av tilgangen på leger som søkere på ledige stillinger og hjemler.

I februar 2023 settes Helseplattformen i produksjon i Levanger kommune. Verdal kommune og Helse Nord Trøndelag vil gå på samtidig. Opplæring av instruktører og superbrukere er i gang, og opplæring av ca. 1000 ansatte vil foregå på Rinnleiret før og etter jul. Kostnader til investering er lagt i budsjett, mens vikarinneleie i forbindelse med opplæring må begrenses så mye som mulig.

I kommunedirektørens budsjettforslag prioriteres å videreføre tiltak innenfor helsefremming og mestring, noe som blant annet omfatter kurs, veiledning og andre forebyggende lavterskelaktiviteter for å fremme helse og livskvalitet. Det prioriteres også eksempelvis å beholde ordningen med motivasjonspenger til deltakerne på dagaktivitetstilbudet ved Staupshaugen verksted, og fortsatt satsing på aktivitetstilbud og sosiale treff for personer med demens.

Samfunnsutvikling

Kommunalt planarbeid

Kommuneplanens samfunns- og arealdel er oppdatert de to siste årene. Slik har kommunestyret fått avklart hvilke areal som skal omdisponeres til ulike formål. Kommunestyret hadde i forrige periode et ønske om økt satsing på areal til hytteutbygging. Dette synes avklart gjennom kommuneplanenes arealdel der handlingsrommet ble vurdert og prøvd ut gjennom meklingsrunde med Statsforvalteren.

I 2023 vil arbeidet med ny planstrategi starte. Samfunnsanalysen som oppdateres fortløpende blir også en del av dette arbeidet.

Områdeplan for Levanger sentrum vil revideres i 2023. Flere temaplaner vil revideres. Her vises det til planoversikt i årsrapporten for 2021.

Næring

I 2023 jobber det med å finne rom for satsing på utvikling av næringsareal, utvikling av hotellkonsept og utvikling av Levanger havn.

Kulturmiljø og byutvikling

Rapport fra Europan16 legges fram i 2023. Byutviklingsstrategi og områdeplan for Levanger sentrum vil komme til politisk behandling. Forvaltningsplan for Levanger kulturmiljø kommer på høring og vil tre i kraft. Det skal utvikles aktsomhetskart for kulturmiljøene i Levanger. men også at vi er tydelig på utfordringsbildet innen teknisk.

Teknisk og Drift og anlegg

Til tross for høy prisstigning (6-20%) for store deler av Teknisk og Drift og anlegg sitt budsjett, er ikke enhetene kompensert. Enhetene har i tillegg jobbet med å redusere driften i 2023 med 2% som øvrige enheter. Vedlikeholdsbudsjettet er redusert med 7 mill. kr fra 2022 til 2023. Dette gjelder all infrastruktur, f.eks. formålsbygg og veg. Alle driftsposter er redusert betydelig. Flere stillinger holdes vakant i hele eller deler av året. , f.eks. en av tre kommunale gartnerstillinger holdes vakant.

Dersom det oppstår ekstraordinære forhold, vil det legges fram til politisk orientering og behandling av tilleggsbevilgning.

Det er lagt opp til innføring av renholdssoner, der renholdsteam får ansvar for flere formålsbygg innenfor en sone. Noe redusert renholdsfrekvens må regnes med. Det er lagt inn investering i noe utstyr, f.eks. brukt varebil til den nye soneplanen for renhold. Høvel er lagt inn i investeringsbudsjettet. Dersom denne fjernes vil vedlikeholdsbudsjettet måtte økes med 0,5 mill. kr.

Rapporten om Teknisk og Drift og anlegg vil følges opp og kvalitetssikres i 2023. Det er ikke lagt opp til innføring av ny parkeringsordning, privatisering av kommunale veger eller tidligere slukking av gatelys. Det vil legges fram egne saker til politisk behandling om dette blir aktuelt.

Drift og anlegg

Lagt som premiss at forsikringer, kommunale avgifter og dieselpriiser ikke øker. En av tre kommunale gartnerstillinger holdes vakant.

Ny veghøvel er lagt inn i investeringsbudsjettet. Dersom denne fjernes vil vedlikeholdsbudsjettet måtte økes med 0,5 mill. kr.

Brann og redning

En budsjettpremiss er at antall øvelser er lagt på 2021-nivå. Innenfor rammen er det tatt høyde for kjente merkostnader med nødnett og drift av 110-sentral. Det er fortsatt en del usikkerhet om hva kostnader i 2023 vil bli. Det er avsatt svært lite midler til kurs. Det vil si at ansatte ikke får de forskriftsfestede kursene i 2023. Det meste må vente til 2024.

Det er satt i gang et utredningsarbeid sammen med Norske Skog for å vurdere et samarbeid om øvingsanlegg på Fiborgtangen (røykdykk). Det er et mål å legge fram rapport våren 2023. Et slikt anlegg vil trolig ikke la seg realisere i 2023. Det er ikke avsatt midler til øvelser i Trondheim, men avsatt midler til bruk av anlegg i nærområdet. Dersom kommunen velger å ikke ha røykdykkere, vil beredskapen reduseres. Det må i så fall vedtas av kommunestyret.

Rapport fra utredning om mulig inntreden i Værnesregionen brann og redning vil legges fram i 2023. Der vurderes også inntreden opp mot alternativet som er å holde en egen brann og redningstjeneste for Levanger. Kommunestyret vil få seg forelagt en sak om brannordning for brann og redning.

Kultur

Enheten har gjort en del generelle og spesifikke kutt tiltak for å legge budsjett i balanse, f.eks.:

- Stillinger holdes vakant.
- Økt inntektsforventning for Festiviteten
- Fjernet bokbuss (Åsen/Ekne) og redusert tilbud om skranketjenester i biblioteket.
- Fjernet kulturskoletilbud på høyt musikkfaglig nivå (lørdagsskolen).
- Omprioritering innenfor ramme for å dekke inn for tapte inntekter som følge av innsparinger andre steder i organisasjonen.
- Reduserte tilskudd. Levanger Arena har fått redusert tilskudd for å kompensere for makspris ved utleie til lag og foreninger. Aktivitetstilskuddet reduseres også.

Landbruk, miljø og arealforvaltning

Det legges til grunn samme byggeaktivitet i 2023 som i 2022.

Plangebyr er økt og det planlegges bruk av byggesaksfond for å få budsjettet i balanse.

Innvandrertjenesten

Forutsetter anmodningstall på 50 i 2023 og 170 bosatte i 2022. Selv om tjenesteområdet styrkes, har også innvandrertjenesten svart opp innsparingskravet. Dette vil si at skolen har redusert antall undervisningstimer og flyktningstjenesten har redusert innleie av ekstrahjelp.